(पञ्चमोऽध्यायः ॥ वर्गाः 1-33)

(16) **101** (म.9, अनु॒.6)

ऋषिः अन्धीगुः श्यावाश्विः **1-3**, ययातिः नाहुषः **4-6**, नहुषः मानवः **7-9**, मनुः सांवरणः **10-12**, वैश्वामित्रः वाच्यः वा प्रजापतिः **13-16** छन्दः अनुष्टुप् **1,4-16,** गायत्री **2-3** देवता पवमानः सोमः

पु॒रोजि॑ती वो॒ अन्ध॑सः सु॒ताय॑ मादयि॒त्नवे॑ । अप॒ श्वानं॑ श्नथिष्टन॒ सखा॑यो दीर्घजि॒ह्व्य॑म् ॥ **1** ॥
यो धार॑या पाव॒कया॑ परिप्र॒स्यन्द॑ते सु॒तः । इन्दु॒रश्वो॒ न कृत्व्यः॑ ॥ **2** ॥
तं दु॒रोष॑म॒भी नरः॒ सोमं॑ वि॒श्वाच्या॑ धि॒या । य॒ज्ञं हि॑न्व॒न्त्यद्रि॑भिः ॥ **3** ॥
सु॒तासो॒ मधु॑मत्तमाः॒ सोमा॒ इन्द्रा॑य म॒न्दिनः॑ । प॒वित्र॑वन्तो अक्षरन्दे॒वान्ग॑च्छन्तु वो॒ मदाः॑ ॥ **4** ॥
इन्दु॒रिन्द्रा॑य पवत॒ इति॑ दे॒वासो॑ अब्रुवन् । वा॒चस्पति॑र्मखस्यते॒ विश्व॒स्येशा॑न॒ ओज॑सा ॥ **5** ॥
स॒हस्र॑धारः पवते समु॒द्रो वा॑चमीङ्ख॒यः । सोमः॒ पती॑ रयी॒णां सखेन्द्र॑स्य दि॒वेदि॑वे ॥ **6** ॥
अ॒यं पू॒षा र॒यिर्भगः॒ सोमः॑ पुना॒नो अ॑र्षति । पति॒र्विश्व॑स्य॒ भूम॑नो॒ व्य॑ख्य॒द्रोद॑सी उ॒भे ॥ **7** ॥
समु॑ प्रि॒या अ॑नूषत॒ गावो॒ मदा॑य॒ घृष्व॑यः । सोमा॑सः कृण्वते प॒थः पव॑मानास॒ इन्द॑वः ॥ **8** ॥
य ओजि॑ष्ठ॒स्तमा भ॑र॒ पव॑मान श्र॒वाय्य॑म् । यः पञ्च॑ चर्ष॒णीर॒भि र॒यिं येन॒ वना॑महै ॥ **9** ॥
सोमाः॑ पवन्त॒ इन्द॑वो॒ऽस्मभ्यं॑ गातु॒वित्त॑माः । मि॒त्राः सु॑वा॒ना अ॑रे॒पसः॑ स्वा॒ध्यः॑ स्व॒र्विदः॑ ॥ **10** ॥
सु॒ष्वा॒णासो॒ व्यद्रि॑भि॒श्चिता॑ना॒ गोरधि॑ त्व॒चि । इष॑म॒स्मभ्य॑म॒भितः॒ सम॑स्वरन्वसु॒विदः॑ ॥ **11** ॥
ए॒ते पू॒ता वि॑प॒श्चितः॒ सोमा॑सो॒ दध्या॑शिरः । सूर्या॑सो॒ न द॑र्श॒तासो॑ जिग॒त्नवो॑ ध्रु॒वा घृ॒ते ॥ **12** ॥
प्र सु॑न्वा॒नस्यान्ध॑सो॒ मर्तो॒ न वृ॑त॒ तद्वचः॑ । अप॒ श्वान॑मरा॒धसं॑ ह॒ता म॒खं न भृग॑वः ॥ **13** ॥
आ जा॒मिरत्के॑ अव्यत भु॒जे न पु॒त्र ओ॒ण्योः॑ । सर॑ज्जा॒रो न योष॑णां व॒रो न योनि॑मा॒सद॑म् ॥ **14** ॥
स वी॒रो द॑क्ष॒साध॑नो॒ वि यस्त॒स्तम्भ॒ रोद॑सी । हरिः॑ प॒वित्रे॑ अव्यत वे॒धा न योनि॑मा॒सद॑म् ॥ **15** ॥
अव्यो॒ वारे॑भिः पवते॒ सोमो॒ गव्ये॒ अधि॑ त्व॒चि । कनि॑क्रद॒द्वृषा॒ हरि॒रिन्द्र॑स्या॒भ्ये॑ति निष्कृ॒तम् ॥ **16** ॥

(8) **102** (म.9, अनु॒.6)

ऋषिः त्रितः आप्त्यः छन्दः उष्णिक् देवता पवमानः सोमः

क्रा॒णा शिशु॑र्म॒हीनां॑ हि॒न्वन्नृ॒तस्य॒ दीधि॑तिम् । विश्वा॒ परि॑ प्रि॒या भु॑व॒दध॑ द्वि॒ता ॥ **1** ॥
उप॑ त्रि॒तस्य॑ पा॒ष्यो॒३॒॑रभ॑क्त॒ यद्गुहा॑ प॒दम् । य॒ज्ञस्य॑ स॒प्त धाम॑भि॒रध॑ प्रि॒यम् ॥ **2** ॥
त्रीणि॑ त्रि॒तस्य॒ धार॑या पृ॒ष्ठेष्वेर॑या र॒यिम् । मिमी॑ते अस्य॒ योज॑ना॒ वि सु॒क्रतुः॑ ॥ **3** ॥
ज॒ज्ञा॒नं स॒प्त मा॒तरो॑ वे॒धाम॑शासत श्रि॒ये । अ॒यं ध्रु॒वो र॑यी॒णां चिके॑त॒ यत् ॥ **4** ॥
अ॒स्य व्र॒ते स॒जोष॑सो॒ विश्वे॑ दे॒वासो॑ अ॒द्रुहः॑ । स्पा॒र्हा भ॑वन्ति॒ रन्त॑यो जु॒षन्त॒ यत् ॥ **5** ॥
य॒मी गर्भ॑मृता॒वृधो॑ दृ॒शे चारु॒मजी॑जनन् । क॒विं मंहि॑ष्ठमध्व॒रे पु॑रु॒स्पृह॑म् ॥ **6** ॥
स॒मी॒ची॒ने अ॒भि त्मना॑ य॒ह्वी ऋ॒तस्य॑ मा॒तरा॑ । त॒न्वा॒ना य॒ज्ञमा॑नु॒षग्यद॑ञ्ज॒ते ॥ **7** ॥
क्रत्वा॑ शु॒क्रेभि॑र॒क्षभि॑रृ॒णोरप॑ व्र॒जं दि॒वः । हि॒न्वन्नृ॒तस्य॒ दीधि॑तिं॒ प्राध्व॒रे ॥ **8** ॥

(6) **103** (म.9, अनु॒.6)

ऋषिःद्वितः आप्त्यः छन्दः उष्णिक् देवता पवमानः सोमः

प्र पु॑ना॒नाय॑ वे॒धसे॒ सोमा॑य॒ वच॒ उद्य॑तम् । भृ॒तिं न भ॑रा म॒तिभि॒र्जुजो॑षते ॥ **1** ॥

परि वाराण्यव्यया गोभिरञ्जानो अर्षति | त्री षधस्था पुनानः कृणुते हरिः ॥ 2 ॥
परि कोशं मधुश्चुतमव्यये वारे अर्षति | अभि वाणीरृषीणां सप्त नूषत ॥ 3 ॥
परि णेता मतीनां विश्वदेवो अदाभ्यः | सोमः पुनानश्चम्वोर्विशद्धरिः ॥ 4 ॥
परि दैवीरनु स्वधा इन्द्रेण याहि सरथम् | पुनानो वाघद्वाघद्भिरमर्त्यः ॥ 5 ॥
परि सप्तिर्न वाजयुर्देवो देवेभ्यः सुतः | व्यानशिः पवमानो वि धावति ॥ 6 ॥

(6) **104** (म.9, अनु.7)

104

ऋषिः काण्वौ पर्वतनारदौ काश्यप्यौ शिखण्डिन्यौ अप्सरसौ वा छन्दः उष्णिक् देवता पवमानः सोमः

सखाय आ नि षीदत पुनानाय प्र गायत | शिशुं न यज्ञैः परि भूषत श्रिये ॥ 1 ॥
समी वत्सं न मातृभिः सृजता गयसाधनम् | देवाव्यं१ मदमभि द्विशवसम् ॥ 2 ॥
पुनाता दक्षसाधनं यथा शर्धाय वीतये | यथा मित्राय वरुणाय शंतमः ॥ 3 ॥
अस्मभ्यं त्वा वसुविदमभि वाणीरनूषत | गोभिष्टे वर्णमभि वासयामसि ॥ 4 ॥
स नो मदानां पत इन्दो देवप्सरा असि | सखेव सख्ये गातुवित्तमो भव ॥ 5 ॥
स नेमि कृध्य१स्मदा रक्षसं कं चिदत्रिणम् | अपादेवं द्वयुमंहो युयोधि नः ॥ 6 ॥

(6) **105** (म.9, अनु.7)

105

ऋषिः पर्वतनारदौ काण्वौ छन्दः उष्णिक् देवता पवमानः सोमः

तं वः सखायो मदाय पुनानमभि गायत | शिशुं न यज्ञैः स्वदयन्त गूर्तिभिः ॥ 1 ॥
सं वत्सइव मातृभिरिन्दुर्हिन्वानो अज्यते | देवावीर्मदो मतिभिः परिष्कृतः ॥ 2 ॥
अयं दक्षाय साधनोऽयं शर्धाय वीतये | अयं देवेभ्यो मधुमत्तमः सुतः ॥ 3 ॥
गोमन्न इन्दो अश्ववत्सुतः सुदक्ष धन्व | शुचिं ते वर्णमधि गोषु दीधरम् ॥ 4 ॥
स नो हरीणां पत इन्दो देवप्सरस्तमः | सखेव सख्ये नर्यो रुचे भव ॥ 5 ॥
सनेमि त्वमस्मदाँ अदेवं कं चिदत्रिणम् | साह्वाँ इन्दो परि बाधो अप द्वयुम् ॥ 6 ॥

(14) **106** (म.9, अनु.7)

106

ऋषिः अग्निः चाक्षुषः **1-3**, **10-14**, चक्षुः मानवः **4-6**, मनुः आप्सवः **7-9** छन्दः उष्णिक् देवता पवमानः सोमः

इन्द्रमच्छ सुता इमे वृषणं यन्तु हरयः | श्रुष्टी जातास इन्दवः स्वर्विदः ॥ 1 ॥
अयं भराय सानसिरिन्द्राय पवते सुतः | सोमो जैत्रस्य चेतति यथा विदे ॥ 2 ॥
अस्येदिन्द्रो मदेष्वा ग्राभं गृभ्णीत सानसिम् | वज्रं च वृषणं भरत्समप्सुजित् ॥ 3 ॥
प्र धन्वा सोम जागृविरिन्द्रायेन्दो परि स्रव | द्युमन्तं शुष्ममा भरा स्वर्विदम् ॥ 4 ॥
इन्द्राय वृषणं मदं पवस्व विश्वदर्शतः | सहस्रयामा पथिकृद्विचक्षणः ॥ 5 ॥
अस्मभ्यं गातुवित्तमो देवेभ्यो मधुमत्तमः | सहस्रं याहि पथिभिः कनिक्रदत् ॥ 6 ॥
पवस्व देववीतय इन्दो धाराभिरोजसा | आ कलशं मधुमान्त्सोम नः सदः ॥ 7 ॥
तव द्रप्सा उदप्रुत इन्द्रं मदाय वावृधुः | त्वां देवासो अमृताय कं पपुः ॥ 8 ॥
आ नः सुतास इन्दवः पुनाना धावता रयिम् | वृष्टिद्यावो रीत्यापः स्वर्विदः ॥ 9 ॥
सोमः पुनान ऊर्मिणाव्यो वारं वि धावति | अग्रे वाचः पवमानः कनिक्रदत् ॥ 10 ॥

धीभिर्हिन्वन्ति वाजिनं वने क्रीळन्तमत्यविम् । अभि त्रिपृष्ठं मतयः समस्वरन् ॥ 11 ॥
असर्जि कलशाँ अभि मीळ्हे सप्तिर्न वाजयुः । पुनानो वाचं जनयन्नसिष्यदत् ॥ 12 ॥
पवते हर्यतो हरिरति ह्वरांसि रंह्या । अभ्यर्षन्त्स्तोतृभ्यो वीरवद्यशः ॥ 13 ॥
अया पवस्व देवयुर्मधोर्धारा असृक्षत । रेभन्पवित्रं पर्येषि विश्वतः ॥ 14 ॥

(26) **107** (म.9, अनु.7)

ऋषिः सप्तर्षयः	छन्दः बृहती **1,4,6,8-10,12,14,17,19,21,23,25,**
सतोबृहती **2,5,7,11,13,15,18,20,22,24,26,** द्विपदा विराट् **3,16**	देवता पवमानः सोमः

परीतो षिञ्चता सुतं सोमो य उत्तमं हविः। दधन्वाँ यो नर्यो अप्स्व१न्तरा सुषाव सोममद्रिभिः ॥ 1 ॥
नूनं पुनानोऽविभिः परि स्रवादब्धः सुरभिंतरः ।
सुते चित्त्वाप्सु मदामो अन्धसा श्रीणन्तो गोभिरुत्तरम् ॥ 2 ॥
परि सुवानश्चक्षसे देवमादनः क्रतुरिन्दुर्विचक्षणः ॥ 3 ॥
पुनानः सोम धारयापो वसानो अर्षसि । आ रत्नधा योनिमृतस्य सीदस्युत्सो देव हिरण्ययः ॥ 4 ॥
दुहान ऊधर्दिव्यं मधु प्रियं प्रत्नं सधस्थमासदत्।आपृच्छ्यं धरुणं वाज्यर्षति नृभिर्धूतो विचक्षणः ॥ 5 ॥
पुनानः सोम जागृविरव्यो वारे परि प्रियः। त्वं विप्रो अभवोऽङ्गिरस्तमो मध्वा यज्ञं मिमिक्ष नः ॥ 6 ॥
सोमो मीढ्वान्पवते गातुवित्तम ऋषिर्विप्रो विचक्षणः ।
त्वं कविरभवो देववीतम आ सूर्यं रोहयो दिवि ॥ 7 ॥
सोम उ षुवाणः सोतृभिरधि ष्णुभिरवीनाम्।अश्वयेव हरिता याति धारया मन्द्रया याति धारया ॥ 8 ॥
अनूपे गोमान्गोभिरक्षाः सोमो दुग्धाभिरक्षाः । समुद्रं न संवरणान्यग्मन्मन्दी मदाय तोशते ॥ 9 ॥
आ सोम सुवानो अद्रिभिस्तिरो वाराण्यव्यया।जनो न पुरि चम्वोर्विशद्धरिः सदो वनेषु दधिषे ॥ 10 ॥
स मामृजे तिरो अण्वानि मेष्यो मीळ्हे सप्तिर्न वाजयुः ।
अनुमाद्यः पवमानो मनीषिभिः सोमो विप्रेभिर्ऋक्वभिः ॥ 11 ॥
प्र सोम देववीतये सिन्धुर्न पिप्ये अर्णसा ।
अंशोः पयसा मदिरो न जागृविरच्छा कोशं मधुश्चुतम् ॥ 12 ॥
आ हर्यतो अर्जुने अत्के अव्यत प्रियः सूनुर्न मर्ज्यः ।
तमीं हिन्वन्त्यपसो यथा रथं नदीष्वा गभस्त्योः ॥ 13 ॥
अभि सोमास आयवः पवन्ते मद्यं मदम्।समुद्रस्याधि विष्टपि मनीषिणो मत्सरासः स्वर्विदः ॥ 14 ॥
तरत्समुद्रं पवमान ऊर्मिणा राजा देव ऋतं बृहत् ।
अर्षन्मित्रस्य वरुणस्य धर्मणा प्र हिन्वान ऋतं बृहत् ॥ 15 ॥
नृभिर्येमानो हर्यतो विचक्षणो राजा देवः समुद्रियः ॥ 16 ॥
इन्द्राय पवते मदः सोमो मरुत्वते सुतः । सहस्रधारो अत्यव्यमर्षति तमी मृजन्त्यायवः ॥ 17 ॥
पुनानश्चमू जनयन्मतिं कविः सोमो देवेषु रण्यति ।
अपो वसानः परि गोभिरुत्तरः सीदन्वनेष्वव्यत ॥ 18 ॥
तवाहं सोम रारण सख्य इन्दो दिवेदिवे ।
पुरूणि बभ्रो नि चरन्ति मामव परिधीरति ताँ इहि ॥ 19 ॥
उताहं नक्तमुत सोम ते दिवा सख्याय बभ्र ऊधनि ।

घृणा तपन्तमति सूर्यं परः शकुनाइव पप्तिम ॥ 20 ॥
मृज्यमानः सुहस्त्य समुद्रे वाचमिन्वसि । रयिं पिशङ्गं बहुलं पुरुस्पृहं पवमानाभ्यर्षसि ॥ 21 ॥
मृजानो वारे पवमानो अव्यये वृषाव चक्रदो वने ।
देवानां सोम पवमान निष्कृतं गोभिरञ्जानो अर्षसि ॥ 22 ॥
पवस्व वाजसातयेऽभि विश्वानि काव्या ।
त्वं समुद्रं प्रथमो वि धारयो देवेभ्यः सोम मत्सरः ॥ 23 ॥
स तू पवस्व परि पार्थिवं रजो दिव्या च सोम धर्मभिः ।
त्वां विप्रासो मतिभिर्विचक्षण शुभ्रं हिन्वन्ति धीतिभिः ॥ 24 ॥
पवमाना असृक्षत पवित्रमति धारया ।
मरुत्वन्तो मत्सरा इन्द्रिया हया मेधामभि प्रयांसि च ॥ 25 ॥
अपो वसानः परि कोशमर्षतीन्दुर्हियानः सोतृभिः ।
जनयञ्ज्योतिर्मन्दना अवीवशद्गाः कृण्वानो न निर्णिजम् ॥ 26 ॥

(16) **108** (म.9, अनु.7)

ऋषिः गौरिवीतिः शाक्त्यः **1-2**, शक्तिः वासिष्ठः **3**, **14-16**, ऊरुः आङ्गिरसः **4-5**, ऋजिश्वा भारद्वाजः **6-7**, ऊर्ध्वसद्मा आङ्गिरसः **8-9**, कृतयशाः आङ्गिरसः **10-11**, ऋणंचयः राजर्षिः **12-13** छन्दः ककुप् **1,3,5,7,9,11,15,** सतोबृहती **2,4,6,8,10,12,14,16,** यवमध्या गायत्री **13** देवता पवमानः सोमः

पवस्व मधुमत्तम इन्द्राय सोम क्रतुवित्तमो मदः । महि द्युक्षतमो मदः ॥ 1 ॥
यस्य ते पीत्वा वृषभो वृषायतेऽस्य पीता स्वर्विदः ।
स सुप्रकेतो अभ्यक्रमीदिषोऽच्छा वाजं नैतशः ॥ 2 ॥
त्वं ह्यङ्ग दैव्या पवमान जनिमानि द्युमत्तमः । अमृतत्वाय घोषयः ॥ 3 ॥
येना नवग्वो दध्यङ्ङपोर्णुते येन विप्रास आपिरे ।
देवानां सुम्ने अमृतस्य चारुणो येन श्रवांस्यानशुः ॥ 4 ॥
एष स्य धारया सुतोऽव्यो वारेभिः पवते मदिन्तमः । क्रीळन्नूर्मिरपामिव ॥ 5 ॥
य उस्रिया अप्या अन्तरश्मनो निर्गा अकृन्तदोजसा ।
अभि व्रजं तत्निषे गव्यमश्व्यं वर्मीव धृष्णवा रुज ॥ 6 ॥
आ सोता परि षिञ्चताश्वं न स्तोममप्तुरं रजस्तुरम् । वनक्रक्षमुदप्रुतम् ॥ 7 ॥
सहस्रधारं वृषभं पयोवृधं प्रियं देवाय जन्मने ।
ऋतेन य ऋतजातो विवावृधे राजा देव ऋतं बृहत् ॥ 8 ॥
अभि द्युम्नं बृहद्यश इषस्पते दिदीहि देव देवयुः । वि कोशं मध्यमं युव ॥ 9 ॥
आ वच्यस्व सुदक्ष चम्वोः सुतो विशां वह्निर्न विश्पतिः ।
वृष्टिं दिवः पवस्व रीतिमपां जिन्वा गविष्टये धियः ॥ 10 ॥
एतमु त्यं मदच्युतं सहस्रधारं वृषभं दिवो दुहुः ।विश्वा वसूनि बिभ्रतम् ॥ 11 ॥
वृषा वि जज्ञे जनयन्नमर्त्यः प्रतपञ्ज्योतिषा तमः ।

स सु॒ष्टु॑तः क॒विभि॑र्नि॒र्णिजं॑ दधे त्रि॒धात्व॑स्य॒ दंस॑सा ॥ 12 ॥
स सु॑न्वे॒ यो वसू॑नां॒ यो रा॒यामा॑ने॒ता य इळा॑नाम् । सोमो॒ यः सु॑क्षिती॒नाम् ॥ 13 ॥
यस्य॑ न॒ इन्द्रः॒ पिबा॒द्यस्य॑ म॒रुतो॒ यस्य॑ वार्य॒मणा॒ भगः॑ ।
आ येन॑ मि॒त्रावरु॑णा॒ करा॑मह॒ एन्द्र॑मव॑से म॒हे ॥ 14 ॥
इन्द्रा॑य सोम॒ पात॑वे॒ नृभि॑र्य॒तः स्वा॑यु॒धो म॒दिन्त॑मः । पव॑स्व॒ मधु॑मत्तमः ॥ 15 ॥
इन्द्र॑स्य॒ हार्दि॑ सोम॒धान॒मा वि॑श समु॒द्रमि॑व॒ सिन्ध॑वः ।
जुष्टो॑ मि॒त्राय॒ वरु॑णाय वा॒यवे॑ दि॒वो वि॑ष्ट॒म्भ उ॑त्त॒मः ॥ 16 ॥

(22) **109** (म.9, अनु.7)

ऋषिः अग्नयः धिष्ण्याः ऐश्वराः छन्दः द्विपदा विराट् देवता पवमानः सोमः

परि॒ प्र ध॒न्वेन्द्रा॑य सोम स्वा॒दुर्मि॒त्राय॑ पू॒ष्णे भगा॑य ॥ 1 ॥
इन्द्र॑स्ते सोम सु॒तस्य॑ पेयाः॒ क्रत्वे॒ दक्षा॑य॒ विश्वे॑ च दे॒वाः ॥ 2 ॥
ए॒वामृता॑य म॒हे क्षया॑य॒ स शु॒क्रो अ॑र्ष दि॒व्यः पी॒यूषः॑ ॥ 3 ॥
पव॑स्व सोम म॒हान्त्स॑मु॒द्रः पि॒ता दे॒वानां॒ विश्वा॒भि धाम॑ ॥ 4 ॥
शु॒क्रः प॑वस्व दे॒वेभ्यः॑ सोम दि॒वे पृ॑थि॒व्यै शं च॑ प्र॒जायै॑ ॥ 5 ॥
दि॒वो ध॒र्तासि॑ शु॒क्रः पी॒यूषः॑ स॒त्ये विध॑र्मन्वा॒जी प॑वस्व ॥ 6 ॥
पव॑स्व सोम द्यु॒म्नी सु॑धा॒रो म॒हामवी॑ना॒मनु॑ पू॒र्व्यः ॥ 7 ॥
नृभि॑र्येमा॒नो ज॑ज्ञा॒नः पू॒तः क्षर॒द्विश्वा॑नि म॒न्द्रः स्व॒र्वित् ॥ 8 ॥
इन्दुः॑ पुना॒नः प्र॒जामु॑रा॒णः कर॒द्विश्वा॑नि॒ द्रवि॑णानि नः ॥ 9 ॥
पव॑स्व सोम॒ क्रत्वे॒ दक्षा॒याश्वो॒ न नि॒क्तो वा॒जी धना॑य ॥ 10 ॥
तं ते॑ सो॒तारो॒ रसं॒ मदा॑य पु॒नन्ति॒ सोमं॑ म॒हे द्यु॒म्नाय॑ ॥ 11 ॥
शिशुं॑ जज्ञा॒नं हरिं॑ मृजन्ति प॒वित्रे॒ सोमं॑ दे॒वेभ्य॒ इन्दु॑म् ॥ 12 ॥
इन्दुः॑ पविष्ट॒ चारु॒र्मदा॑या॒पामु॒पस्थे॑ क॒विर्भगा॑य ॥ 13 ॥
बिभ॑र्ति॒ चार्विन्द्र॑स्य॒ नाम॒ येन॒ विश्वा॑नि वृ॒त्रा ज॒घान॑ ॥ 14 ॥
पिब॑न्त्यस्य॒ विश्वे॑ दे॒वासो॒ गोभिः॑ श्री॒तस्य॒ नृभिः॑ सु॒तस्य॑ ॥ 15 ॥
प्र सु॑वा॒नो अ॑क्षाः स॒हस्र॑धारस्ति॒रः प॒वित्रं॒ वि वार॒मव्य॑म् ॥ 16 ॥
स वा॒ज्य॑क्षाः स॒हस्र॑रेता अ॒द्भिर्मृ॑जा॒नो गोभिः॑ श्रीणा॒नः ॥ 17 ॥
प्र सो॑म या॒हीन्द्र॑स्य कु॒क्षा नृभि॑र्येमा॒नो अद्रि॑भिः सु॒तः ॥ 18 ॥
अस॑र्जि वा॒जी ति॒रः प॒वित्र॒मिन्द्रा॑य॒ सोमः॑ स॒हस्र॑धारः ॥ 19 ॥
अ॒ञ्जन्त्ये॑नं॒ मध्वो॒ रसे॒नेन्द्रा॑य॒ वृष्ण॒ इन्दुं॒ मदा॑य ॥ 20 ॥
दे॒वेभ्य॑स्त्वा॒ वृथा॒ पाज॑से॒ऽपो वसा॑नं॒ हरिं॑ मृजन्ति ॥ 21 ॥
इन्दु॒रिन्द्रा॑य तोशते॒ नि तो॑शते श्री॒णन्नु॒ग्रो रि॒णन्न॒पः ॥ 22 ॥

(12) **110** (म.9, अनु.7)

ऋषिः त्र्यरुणत्रसदस्यू छन्दः पिपीलिकमध्या अनुष्टुप् **1-3,** ऊर्ध्वबृहती **4-9,** विराट् **10-12** देवता पवमानः सोमः

पर्यू षु प्र धन्व वाजसातये परि वृत्राणि सक्षणिः । द्विषस्तरध्या ऋणया न ईयसे ॥ **1** ॥
अनु हि त्वा सुतं सोम मदामसि महे समर्यराज्ये । वाजाँ अभि पवमान प्र गाहसे ॥ **2** ॥
अजीजनो हि पवमान सूर्यं विधारे शक्मना पयः । गोजीरया रंहमाणः पुरंध्या ॥ **3** ॥
अजीजनो अमृत मर्त्येष्वाँ ऋतस्य धर्मन्नमृतस्य चारुणः ।सदासरो वाजमच्छा सनिष्यदत् ॥ **4** ॥
अभ्यभि हि श्रवसा ततर्दिथोत्सं न कं चिज्जनपानमक्षितम् । शर्याभिर्न भरमाणो गभस्त्योः ॥ **5** ॥
आदीं के चित्पश्यमानास आप्यं वसुरुचो दिव्या अभ्यनूषत। वारं न देवः सविता व्यूर्णुते ॥ **6** ॥
त्वे सोम प्रथमा वृक्तबर्हिषो महे वाजाय श्रवसे धियं दधुः । स त्वं नो वीर वीर्याय चोदय ॥ **7** ॥
दिवः पीयूषं पूर्व्यं यदुक्थ्यं महो गाहाद्दिव आ निरधुक्षत । इन्द्रमभि जायमानं समस्वरन् ॥ **8** ॥
अध यदिमे पवमान रोदसी इमा च विश्वा भुवनाभि मज्मना।यूथे न निःष्ठा वृषभो वि तिष्ठसे ॥ **9** ॥
सोमः पुनानो अव्यये वारे शिशुर्न क्रीळन्पवमानो अक्षाः । सहस्रधारः शतवाज इन्दुः ॥ **10** ॥
एष पुनानो मधुमाँ ऋतावेन्द्रायेन्दुः पवते स्वादुरूर्मिः । वाजसनिर्वरिवोविद्वयोधाः ॥ **11** ॥
स पवस्व सहमानः पृतन्यून्त्सेधन्रक्षांस्यप दुर्गहाणि ।स्वायुधः सासह्वान्त्सोम शत्रून् ॥ **12** ॥

(3) **111** (म.9, अनु.7)

ऋषिः अनानतः पारुच्छेपिः छन्दः अत्यष्टिः देवता पवमानः सोमः

अया रुचा हरिण्या पुनानो विश्वा द्वेषांसि तरति स्वयुग्वभिः सूरो न स्वयुग्वभिः ।
धारा सुतस्य रोचते पुनानो अरुषो हरिः ।
विश्वा यद्रूपा परियात्यृक्वभिः सप्तास्येभिरृक्वभिः ॥ **1** ॥
त्वं त्यत्पणीनां विदो वसु सं मातृभिर्मर्जयसि स्व आ दम ऋतस्य धीतिभिर्दमे ।
परावतो न साम तद्यत्रा रणन्ति धीतयः ।
त्रिधातुभिररुषीभिर्वयो दधे रोचमानो वयो दधे ॥ **2** ॥
पूर्वामनु प्रदिशं याति चेकितत्सं रश्मिभिर्यतते दर्शतो रथो दैव्यो दर्शतो रथः ।
अग्मन्नुक्थानि पौंस्येन्द्रं जैत्राय हर्षयन् । वज्रश्च यद्भवथो अनपच्युता समत्स्वनपच्युता ॥ **3** ॥

(4) **112** (म.9, अनु.7)

ऋषिः शिशुः आङ्गिरसः छन्दः पङ्क्तिः देवता पवमानः सोमः

नानानं वा उ नो धियो वि व्रतानि जनानाम् ।
तक्षा रिष्टं रुतं भिषग्ब्रह्मा सुन्वन्तमिच्छतीन्द्रायेन्दो परि स्रव ॥ **1** ॥
जरतीभिरोषधीभिः पर्णेभिः शकुनानाम् ।
कार्मारो अश्मभिर्द्युभिर्हिरण्यवन्तमिच्छतीन्द्रायेन्दो परि स्रव ॥ **2** ॥
कारुरहं ततो भिषगुपलप्रक्षिणी नना ।
नानाधियो वसूयवोऽनु गाइव तस्थिमेन्द्रायेन्दो परि स्रव ॥ **3** ॥
अश्वो वोळ्हा सुखं रथं हसनामुपमन्त्रिणः ।

शेपो॒ रोम॑ण्वन्तौ भे॒दौ वारि॒न्मण्डू॑क इच्छ॒तीन्द्रा॑येन्दो॒ परि॑ स्रव ॥ 4 ॥

(11) **113** (म.9, अ॒नु.7)

ऋषिः कश्यपः मारीचः	छन्दः पङ्क्तिः	देवता पवमानः सोमः

श॒र्य॒णाव॑ति॒ सोम॒मिन्द्रः॑ पिबतु वृत्र॒हा ।
बलं॒ दधा॑न आ॒त्मनि॑ करि॒ष्यन्वी॒र्यं॑ म॒हदिन्द्रा॑येन्दो॒ परि॑ स्रव ॥ 1 ॥
आ प॑वस्व दिशां पत आर्जी॒कात्सो॑म म ढ्वः ।
ऋ॒त॒वा॒केन॑ स॒त्येन॑ श्र॒द्धया॒ तप॑सा सु॒त इन्द्रा॑येन्दो॒ परि॑ स्रव ॥ 2 ॥
प॒र्जन्य॑वृद्धं महि॒षं तं सूर्य॑स्य दुहि॒ताभ॑रत् ।
तं ग॑न्ध॒र्वाः प्रत्य॑गृभ्ण॒न्तं सोमे॒ रस॒माद॑धु॒रिन्द्रा॑येन्दो॒ परि॑ स्रव ॥ 3 ॥
ऋ॒तं वद॑न्नृतद्युम्न स॒त्यं वद॑न्त्सत्यकर्मन् ।
श्र॒द्धां वद॑न्त्सोम राजन्धा॒त्रा सो॑म॒ परि॑ष्कृत॒ इन्द्रा॑येन्दो॒ परि॑ स्रव ॥ 4 ॥
स॒त्यमु॑ग्रस्य बृह॒तः सं स्र॑वन्ति संस्र॒वाः ।
सं य॑न्ति र॒सिनो॒ रसाः॑ पुना॒नो ब्रह्म॑णा हर॒ इन्द्रा॑येन्दो॒ परि॑ स्रव ॥ 5 ॥
यत्र॑ ब्र॒ह्मा प॑वमान छन्द॒स्यां॒३ वाचं॒ वद॑न् ।
ग्राव्णा॒ सोमे॑ मही॒यते॒ सोमे॑नान॒न्दं ज॒नय॒न्निन्द्रा॑येन्दो॒ परि॑ स्रव ॥ 6 ॥
यत्र॒ ज्योति॒रज॑स्रं॒ यस्मि॑ँल्लो॒के स्व॑र्हि॒तम् ।
तस्मि॒न्मां धे॑हि पवमाना॒मृते॑ लो॒के अक्षि॑त॒ इन्द्रा॑येन्दो॒ परि॑ स्रव ॥ 7 ॥
यत्र॒ राजा॑ वैवस्व॒तो यत्रा॑व॒रोध॑नं दि॒वः ।
यत्रा॒मूर्य॒ह्वती॒राप॒स्तत्र॒ माम॒मृतं॑ कृ॒धीन्द्रा॑येन्दो॒ परि॑ स्रव ॥ 8 ॥
यत्रा॑नुका॒मं चर॑णं त्रिना॒के त्रि॑दि॒वे दि॒वः ।
लो॒का यत्र॒ ज्योति॑ष्मन्त॒स्तत्र॒ माम॒मृतं॑ कृ॒धीन्द्रा॑येन्दो॒ परि॑ स्रव ॥ 9 ॥
यत्र॒ कामा॑ निका॒माश्च॒ यत्र॑ ब्र॒ध्नस्य॑ वि॒ष्टप॑म् ।
स्व॒धा च॒ यत्र॒ तृप्ति॑श्च॒ तत्र॒ माम॒मृतं॑ कृ॒धीन्द्रा॑येन्दो॒ परि॑ स्रव ॥ 10 ॥
यत्रा॑न॒न्दाश्च॒ मोदा॑श्च॒ मुदः॑ प्र॒मुद॒ आस॑ते ।
काम॑स्य॒ यत्रा॒प्ताः कामा॒स्तत्र॒ माम॒मृतं॑ कृ॒धीन्द्रा॑येन्दो॒ परि॑ स्रव ॥ 11 ॥

(4) **114** (म.9, अ॒नु.7)

ऋषिः कश्यपः मारीचः	छन्दः पङ्क्तिः	देवता पवमानः सोमः

य इन्दोः॒ पव॑मान॒स्यानु॒ धामा॒न्यक्र॑मीत् ।
तमा॑हुः सुप्र॒जा इति॒ यस्ते॑ सो॒मावि॑ध॒न्मन॒ इन्द्रा॑येन्दो॒ परि॑ स्रव ॥ 1 ॥
ऋषे॑ मन्त्र॒कृतां॒ स्तोमैः॒ कश्य॑पोद्व॒र्धय॒न्गिरः॑ ।
सोमं॑ नमस्य॒ राजा॑नं॒ यो ज॒ज्ञे वी॒रुधां॒ पति॒रिन्द्रा॑येन्दो॒ परि॑ स्रव ॥ 2 ॥

स॒प्त दिश॒ो नाना॑सूर्या॑ः स॒प्त होता॑र ऋ॒त्विज॑ः ।

दे॒वा आ॑दि॒त्या ये स॒प्त तेभि॑ः सोम॒ाभि र॑क्ष न॒ इन्द्रा॑येन्द॒ो परि॑ स्रव ‖ **3** ‖

यत्ते॑ राजञ्छृ॒तं ह॒विस्तेन॑ सोम॒ाभि र॑क्ष नः ।

अ॒रा॒ती॒वा मा न॑स्तारी॒न्मो च॑ न॒ः किं च॒नाम॑म॒दिन्द्रा॑येन्द॒ो परि॑ स्रव ‖ **4** ‖

। इति नवमं मण्डलं समाप्तम् ।